

ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ

ପ୍ରକାଶନ କମିଶନ୍ ଓ ପ୍ରକାଶକ

ମାତ୍ରାକଣ୍ଠାରୀ

იმისთვის წმინდა საქმეში, როგორიც ბეჭედ-
ული სიცოცხვაა, ცეკვილებით და ქორებით ბეჭ-
თის გაფანა ყველა უკანასისაბაზე უსაბამისობა.

ორშაბათი, 30 აგვისტო. 2021 წ. №172 (9291)

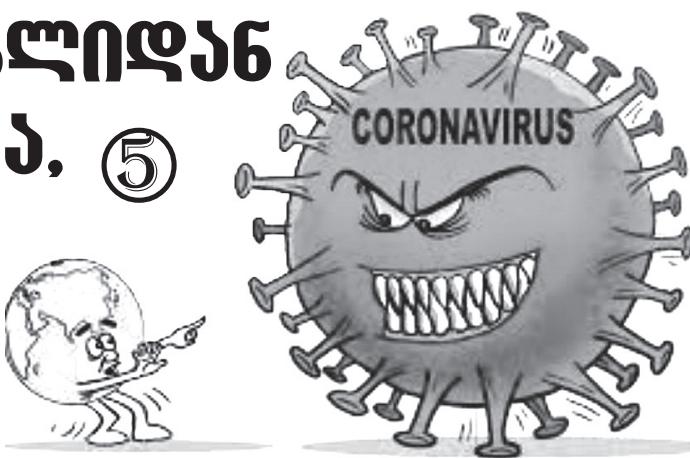
ელ.ფოსტა: sakresp@mail.ru და sakresp@top.ge

ଓঁ শো ১ লাখ

**თუ ვაკლინაშიას
არ ჩავიტარებთ,
გენოციდი მარე ნახეთ!..**

კოვიდი ახლიდან ვრცელდება, ⑤

როგორც ტყის ხანძარი...

ამარიკაში ერთ წლის 1000 ადამიანი დაიტუპა!

მაზრავალ- მზრავარი მრავალებელი

ლარიგაზვილის პირდაპირობა ამომრჩევლის ნაწილს მოსწონს. რადგან ამომრჩევლისთვის ესობიურობა უფრო მიღვწეულვასია, ვიდრე ცალკეულურობა და ლოგიკა

କୋଡ଼ିଙ୍ଗୁପାଇୁଳି ମ୍ୟାର୍କାର୍ଡ୍ - ଡାଟାଟିପାର୍କ ମିନ୍ଦାପଣ୍ଡା!

სამხედრო გადაცემული ხელისუფლება, ③

— მევა თეიმურაზ ლის ქვეში —
სახების საკათედრო ტაძრის ეზროი

აი, ჩვენი მეცნევები სწორებდ ამით გამოირჩეოდნენ. ისინი ცდილობდნენ, მათი იდეალი ეს იყო, რომ ისეთივე აზრები, ისეთივე განწყობა, ისეთივე ზრახვები ჰქონდათ, როგორიც ჰქონდა უფალი იყსო ქრისტეს, იმიტომ, რომ ეს არის გზა გადარჩნისა და აა, ამან მოიყვანა ჩვენი ერი დღემდე. უფალმა ინებოს, რომ დევისმშობლის მადლით, გვიმრავლოს ღმერთმა ასეთი შვილები და ჩვენი ერი გადარჩეს, გამთლიანდეს და გაძლიერდეს“.

„ვერცხლის“ კარპლიმაგელები

ସୁପର୍ ଗାୟନ୍ୟେତ, ରନ୍ଧର
ତୁମ୍ଭିଲେ କାରାଲିମଦ୍ଦିଶ୍ଵର
ତାମାଶେବିଲେ ଶ୍ରିକାରିତ୍ଥେ
କାରତୁଳ ଡେଲ୍‌ଗାଫାଇସ
କିରିବେଲେ କେରକ୍ଷଣୀଲେ ମେ-
ଫାଲି କେଲେ ମହାରାଜପା-
ଦ୍ୟ ନିନା ତିବିଲାଶ୍ଵିଲମା
ମହୁକାନା.

თბილისის მუნიციპალიტეტის გუბელი ტრიუმფატორი ალ-ვარესი და იაპონელი ფავორიტი იპონით დაამარცხა, მაგრამ სატიტულო ბრძოლა რიოს ფორუმის პრაზილი-ელ ფინალისტ მალდონადოსთან ვაზარით დათმო, ხოლო ევროპის გვირგვინო-სანმა ჩიკონიძემ გადამწყვეტი შეხვედრა ტატამის სამყაროში „მაზანდარანელი ვეფხვის“ მეტსახელით ცნობილ მსოფლიოს ირანელ ჩემპიონ მოჰამედ ჰეიროლაზადესთან ფეხის ტრავმის გამო წააგო.

„Եղիս անցյալո նոես“ ոյտե!..— ԾՅՈՂՈՆԱԼԵ ԿԱՏԵՎՀՐՈ ՔՐՈՂԵՎԻՇՈՑ ⑥

აუზაკვალ- ეზაკვარი აოცალაშე...

**ლარიბაშვილის პირდაპირობა ამომრჩევლის ნაწილს
მოსწონს. რადგან ამომრჩევლისთვის ემოციურობა უფრო
მნიშვნელოვანია, ვიდრე ნაციონალურობა და ლიგის**

კოლიტოლოგ რამაზ საყვარელიძის განცხა-
დებით, „ნაციონალური მოქალაქე“ ილოდე-
ბა, როგორ დასრულდება ორთაბრძოლა „ქარ-
თულ მცხოვრასა“ და გახსარის შორის, შეტე-
ვაზე გას მორი გადავა, როდესაც ნახავს, რო-
დელი გადადება ამ ორთაბრძოლაში გადარჩევ-
ბული. როგორც კოლიტოლოგი ამგობს, თვით-
მიმომვალობის არჩევები აძლევს გახსარის
იღის შანსს, რომ ჩამოყალიბდეს მისამ კოლი-
ტიკურ ქალად, რამდენადაც „ქართული მც-
ხოვის“ მხრიდან დაშვებული შეცდომები აძლიერებს გახსარის.

— ჩემს თვალში გახარია არის მოლალა-
ტე, მეტსაც გეტიკით, გახარია არის იშვი-
ათი, „მაზაკვალა“ მოლალატე — მეგრელები
გამიგბენი, — აღნიშნა ირაკლი დარიაბაშ-
ვილმა, რომელიც ოპონენტების შეფასე-
ბებში მკაფიოდ, მაგრამ გახარისათან მი-
მართებაში იმაზე მეტად მკაფიოდ მომჩი-
ნდა, ვიდრე ეს იყო ირაკლი აღასანისათან
დაპირისპირება. პრემიერ-მინისტრის
შერიდან ამ ლექსით საუბარი და მით უფ-
რო წინასარჩევოდ, რამდენად სწორია?

— მმართველმა გუნდმა ისეთი გეზი
აიღო და ისეთი სისწრაფით ავითარებს
ამ გეზს, რომ ამ პროცესში ირაკლი და-
რიპაშვილი მხოლოდ ერთ-ერთი რგო-
ლია. როგორც თქვენ აღნიშნეთ, გავირ-
ვებასაც იწვევს ის, რომ მან აქამდე არა-
ფეროვანი თქვა, მაშინ როდესაც მკეთრი შე-
ფასებები იყო კობასიძის, მდინარაძის
და სხვათა მხრიდან. თუ შეიძლება ით-
ქვას, ირაკლი დარიაბაშვილი ჩამორჩა ამ

პროცესს. ჩემთვის ძნელია იმის თქმა,
როგორი სამზარეულო აქვს ამ პროცესს
და როგორია მისი შინაგანი მხარე. მით
უმეტეს, რომ გახარიას წინააღმდეგ მი-
მართულ ამ ბრძოლაში ჩაერა ივანიშვი-
ლიც, რომელიც, როგორც აცხადებს, გა-
სული პოლიტიკიდან, მაგრამ თავი
კალები არა არა დარიაბაში გათვალის-
თან მიმართებაში გაეკეთებინა შეფასე-
ბა, დაახლოებით ისეთივე, რომ ეს ღა-
ლატირა.

— თითოონ გახარიამ მიიჩნია, რომ ეს
არ იყო ივანიშვილის ბოზიცია და, რომ
მას თავს მოახვიეს ეს შეფასება და სტი-
ლი, თორებ ის ამ სტილით არ იმოქმედებ-
დაო...

— თუ ივანიშვილზე შეიძლება იმის
თქმა, რომ თავს მოახვიეს, არ არის გა-
მორიცხული, რომ დარიაბაში დაიდო
ფილიკო ანალოგური გავლენა, რომე-
ლიც აქამდე ჩუმად იყო.

იმიტომ რომ, თუ მმართველ პარტიას
განზრაული აქვს ბრძოლა გახარია-
თან და ეს ღიად ჩანს, მაშინ ის იმოქმე-
დებს ყველა მეთოდით, ინება ეს პარ-
ტიის რიგითი წევრი, თუ მის მიერ წა-
მოყენებული პრემიერ-მინისტრი. აქ უკ-
ვე გასაკვირი არაფერია. თქვენი კითხ-
ვა რამდენად სწორია? — ეს მთლიანად
ამ სტრატეგიას ეხება — ებრძვიან გახა-
რიას. ვიღაცამ დადო ეს სტრატეგია,
რომ მოდი, ვებრძოლობ გახარიას.

— არის თუ არა გამართლებული ეს
ბრძოლა? გახარია ძალია დინჯად,
მშვიდად ხდება ამ კრიტიკას, დაპირის-
პირებას და მათ შორის მოღალატიის
ძალის...

— მეტვენება, რომ მმართველი გუნდის
სტრატეგია არის არასწორი. მიუხედა-
ვად იმისა, რომ ბევრმა, ვინც „ოცნებას“
მსარს უჭერს, გაზიარა „ოცნების“ ეს
პოზიცია და ჩათვალა, რომ გახარიაშ
უდალატა, გახარია ნაციონალებისკენ
არის გადახრილი, მანიც მეტვენება, რომ
ეს სტრატეგია არის მცდარი. იმიტომ
რომ, გახარიას, როგორც ახალი პოლი-
ტიკური ძალის მთავარი პლუსი ის არის,
რომ მას შეუძლია დაიკავოს მესამე პო-
ლიტიკური ძალის ადგილი.

განვითარებული ასეთი წარმონაქნი,
აი, ასეთი მესამე ძალა შეიძლება შეიქ-
მნას. მოსახლეობაში არის ძალიან დი-
დი ნანილი, დაახლოებით 50%-მდე, რო-
მელსაც არც „ქართული მცნება“ უნდა
და არც „ნაციონალური მოძრაობა“ აი.
ამ პირობებში „ქართულმა მცნებამ“
რომ ასეთი თავგამოდებული ბრძოლა

გამოცხადა გახარიას, ფაქტობრივად
მისი საქმე გააკეთა.

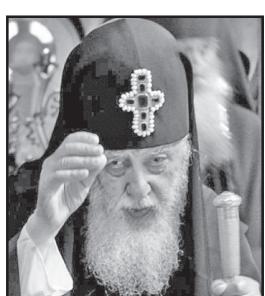
— რას გულისხმობა?

— ერთხანს „ნაციონალური მოძრაო-
ბა“ ცდილობდა გამოეყენებინა ეს შან-
სი, რომ გახარია მიჩნეულიყო თვითონ
„ქართული ოცნების“ ვარიანტად — „ოც-
ნება №2“ — გახსოვთ ასეთი ფორმულაც
კი გააჩინა „ნაციონალურმა მოძრაობამ“,
მაგრამ ისეთი შეუპოვარი ბრძოლა გა-
აჩინა „ქართულმა მცნებამ“, რომ აღარ
გამოდიოდა „ოცნება №2“. გახარიას
უპირისპირება როგორც „ქართული
ოცნება“, ასევე „ნაციონალური მოძრა-
ობა“, ეს კარგი წინაპირობაა იმისათვის,
რომ ეს პოლიტიკური ძალა გავიდეს რო-
გორც ნეიტრალური ძალა და წამოილოს
ის 50%, რომელიც არჩევნებში არ ღებუ-
ლობს მონაწილეობას. პრაქტიკულად,
ასეთი შეუპოვარი ბრძოლით გახარიას
საქმეს აკეთებრნ.

— როგორ ფიქრობთ, მიზანმიმართულად
ხომ არ აკეთებრნ ამას, რომ უფრო მეტად
გააჩინონ საზოგადოებაში აზრი, რომ გა-
ხარიასა და ნაციონალებს შორის შეიძლე-
ბა რაღაც კავშირები არსებობდებს? იმი-
ტომ, რომ გახარიამ წვრილ-წვრილ პარტიი-
ებს წაართვა ამიმრჩეველი, მათ შორის
„ქართულ მცნებას“, მაგრამ ნაკლებად და-
ზარდლდა „ნაციონალურ მოძრაობა“, რო-
მელსაც ტრადიციულად ჰყავს სტაბილური
და რაღიკალური ამომრჩეველი, ვისთვისაც
გახარიას პიროვნება მიუღებელია და დღემ-
დე მას თვალსხმარიას ეძინან...

06. 4 გვ.

პატრიარქი საქართველოსა და მსოფლიოსთვის ლოცულობები

სრულიად საქართველოს
კათოლიკოს-პატრიარქმა მარი-
ამინის დღესასწანულთან დაკავ-
შირებით საპატრიარქო რეზი-
დენციაში სასულიერო პირებ-
თან ერთად, ყოვლის მომართობის
და დამოუკიდებელის მისამ და მდინარაძის
და სხვათა მხრიდან. თუ შეიძლება ით-
ქვას, ირაკლი დარიაბაშვილი გამორჩა ამ

აქვს გონივრული გამართლება. მე კვლავ მოუწოდებ ყველას, დაუყოვნებლივ წა-
ვიდნენ და გაიკეთოონ ვაკეფინა. რათა თა-
ვიდან ავიტოლოთ შესაძლო სერიოზული
საფრთხოები, რომელიც გამოიწვევს სიკ-
ვდილს“, — განაცხადა პატრიარქმა.

„ჩვენ, ეკლესია, რეზიდენცია, მსოფლიო სა-
პატრიარქო პატივის ცეცხლით მეცნიერებას,
მეცნიერებს, სამეცნიერო აღმოჩენებს,
ჩვენ სიცოცხლე განუყოფლივი მსაგანა“, —
აღნიშნა მან. ვაკეცინაციის მონიშნა-
ად აღმდეგებზე საუბრისას პატრიარქმა განაცხდა, რომ
„ისინი არასწორად ფიქრობენ, არალოგიკურად აზროვ-
ნებენ და უსამართლოლოდ ექცევიან საკუთარ თავსა და თა-
ვამძღვებს“. თავად კონსტანტინოპოლის პატრიარქი
კორონავირუსის საწინააღმდეგო ვაქციის პირველი
დოზით ჯერ კიდევ იანვარში აიცრა. შემდეგ კი მეორე
დოზაც გაიკეთა.

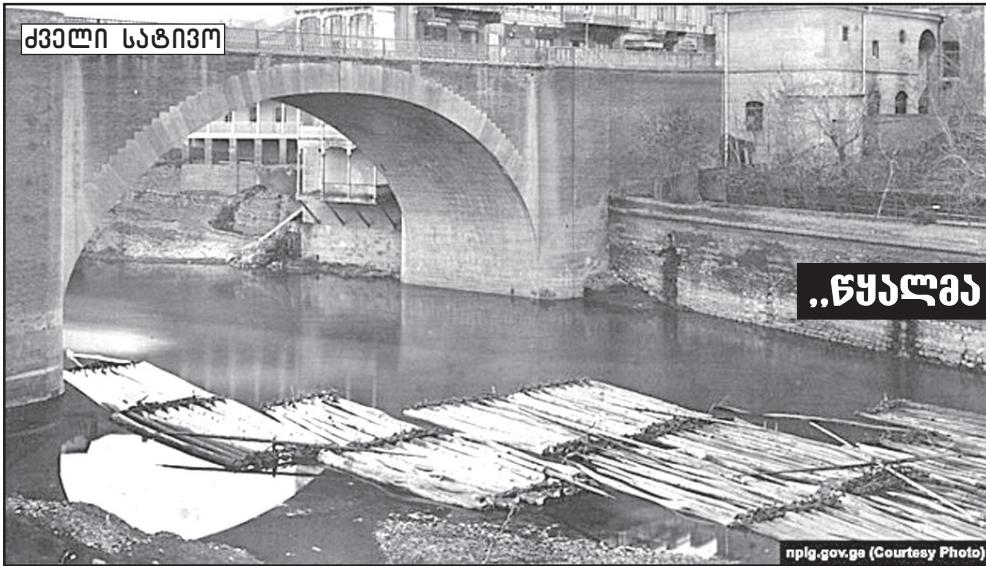
ისის ჩათვლის ინფიცირების 43 338 შემთხვევა შეის-
ნავლებს, რომელთა უმეტესობაც ვაქციინირებული არ
იყო. ამ პერიოდში ქვეყნაში როგორც ალფა (ბრიტა-
ნული), ასევე დელტა (ინდური) შტამპები იყო გავრცე-
ლებული. სპეციალისტებმა დაასკვნეს, რომ დელტა-
თი ინფიცირებული პაციენტები კლინიკებში აღმდე-
გები ინფიცირებულებზე ორჯერ ხშირად ხდებოდნენ. მეცნიერები აღნიშნავენ, რომ ვაქციინაცია ჰისტორიუ-
მალური დაცვისთვის კი ვაქციინის ორი დოზაა საჭირო.

**დავით გაგა: ქალებს,
რომელების რესულობას გეგმავთ,
უკავშირო უკავშიროს გეგმავთ!**

ჩალები, რომლებიც ორსულობას
გეგმვები შეუძლიათ უშიშრად იცირან,
— ამის შესახებ გაგულა კლინიკის დი-
რექტორი აზრი შეიცვლის. მისი თქმით, რო-
მულთათვის ვაკცინაცია მინშვენებნად ამცირებს, მაქსი-
მალური დაცვისთვის კი ვაქციინის ორი დოზაა საჭირო.

„ვაქციინაცია ნებისმიერ ტრაქტიში
რეკორდნებულია, როსულობა არ არის
უკავშირება ჩვენს ქვეყნაში რეკორდ-
ნების შემდეგი განვითარება ზოგადი გაგული-
ად და უსამართლოლოდ ექცევიან საკუთარ თავსა და თა-
ვამძღვებს“. თავად კონსტანტინოპოლის პატრიარქი
კორონავირუსის საწინააღმდეგო ვაქციის პირვ

ԱՐԱՍԵՎՈՅՑԻ ՑՈՅԵՑԻ

ცხვდის, მტკვარზე ტივით ქეიფი უცხო არც ძველ
აღნაში იყო, მაგრამ საუკუნის წინანდელ თბილისში
ტივი უფრო მეტად ასოცირდებოდა ყოველდღიურ
მძიმე შრომასთან, ვიდრე ქეიფისა და დღოსტარე-
ბასთან. როგორც აკა მორჩილადე ამზობს („გაქ-
რები მადათოვგზე“), აქ არ იყო საქმე ქეიფისათვის,
რადგან „ტივები მოჰყვებოდა ფრონებსა, ქსანსა და
ლიასებსა, შემოლიოდა მტკვარში, რათა ქცეველიყო
ხე-ტყედ ქალაქებისათვის. დღემოკლე იყო ამ ქარ-
თლის კრეიისერთა ცხოვრება – ისნი არსებობდა
მხოლოდ წყალზედ, მხოლოდ საგზაო დროით და
მერე გახდებოდა ხოლმე კერძი მალაკნის ბირდა-
ბირისა...“

ტბილის დაცურნები, ტრანსპორტის ეს იაფი და მოხერ-
ხებული საშუალება, როგორც ჩანს, საქართველოში უძვე-
ლესა დოკოდიანვე იყო ცნობილი, რასაც ხელს უწყობდა
ტყეთა მდიდარი მასივებისა და მთის ჩქარი მდინარეე-
ბის ანსებითა.

მთავარი წლის განმავლობაში სწორედ ტუებით ამა-
რაგებდნენ თბილის ხე-ტყითა და სულსათით, ლაზეც წერს
კიდევ გერმანელა მეცნიერი იოჰან გიულფებტელი, რო-
მელმაც საქართველოში XVIII საუკუნის 70-იან წლებში
იმოგზაურა:

თბილიშვილი ტერეზებით ხე-ტყეყისა და სურათის ჩატანა XX საუკუნის 20-იანი წლების ბოლომდე გავრცელდა, თუმცა შეტად შთამშევადავია XIX საუკუნის 80-იანი წლების სტატისტიკა, რომელიც ინუინერ ნიკო კვებერელ-კოპაძეს მოტანილი აქვს თავის წიგნში „გზათა მშენებლობა საქართველოში“:

1884 წელს გორჯაომილან თბილისში ჩასულა 2 431
ტივი, 1885 წელს – 2 727, 1886 წელს – 2 807, 1887
წელს – 2 510.

ԳՈՅԱՆ ԱՐԱԳՐԱՆ

„ძელნი შეწყობილი წყალთა სავალად“ - ა სეა
განმარტებული სიტყვა „ტივი“ სულხან-საბა თბებე-
ლიანის ლექსიკონის მიხედვით, თუმცა მინიშვნელობა
აქცის მისაც, თუ როგორი წესით არიან „ძელნი შეწყო-
ბილი“. როგორც ეთნოგრაფი ილია მაისურაძე 1969
წელს დაწერილ ნაშრომში „მეტივეობა მტკვარჩევა“
განმარტავს, ყოველი ტივი 10 ხისგან ანუ მორის-
გან შედგება.

ଶାକ୍ୟାତ୍ମକେ ପୁରୁଷୀଙ୍କରେ;
ମାର୍କ୍ୟାତ୍ମକେ ତାଙ୍କିଲେ ଦାନିକଣ୍ଠକୁଳେବିତ ଗାନ୍ଧୀଶ୍ଵରଙ୍ଗ୍ରହିତାନ ତ୍ରୀଯିଳ
ଦିନିକିତାନିର୍ମାଣ ମନ୍ତ୍ରକୁଳେବିସାଙ୍କ: ମାର୍କ୍ୟାତ୍ମକେ ଉଦ୍ଗାତ୍ମି ଏକ ଅନ୍ତାନ ହାତ
ମୁଲ୍ଲାନ, ଅନ୍ତାମେଧ ମାର୍କ୍ୟାତ୍ମକେ ଏକତି ତାଙ୍କିଲେ ମନ୍ତ୍ରକୁଳ୍ବାଙ୍ଗ ମନ୍ତ୍ରକୁ
ମୁଲ୍ଲାନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟକୁଳେ ଏକ ତାଙ୍କିଲେ ଉତ୍ତରାତ୍ମକାଦ ଏକତ ପଞ୍ଚଶିଥୀଲୀଙ୍କ ତାଙ୍କ
କାର୍ଯ୍ୟକୁଳେ କାର୍ଯ୍ୟକୁଳେ କାର୍ଯ୍ୟକୁଳେ କାର୍ଯ୍ୟକୁଳେ କାର୍ଯ୍ୟକୁଳେ କାର୍ଯ୍ୟକୁଳେ କାର୍ଯ୍ୟକୁଳେ

ბერძნების უსახლო კრიტიკი

„წყალია წაიღოს იხის ერთგა. ვიც ვის უდალატოს!“...

XXI საუკუნეში, როცა, დიდი ხანია, მტკბარში აღარ დაცურავენ ტივები, თბილისელთა გახსინებაში ტივი უმორჩა როგორც ქიფისა და ღრმსტარების გაზიფიცირები საუკუნეშა, რომლის პირადასაც დიდად უკუცოო ხელი თბილისობის თეატრალიზაციულება სანახაობაში: უმგუგგულ მტკბარში მოტივტივე პრისტრუქციას პირტაკორისა და გაღდაღრენის ცეკვაშ, ღუღუპის ტებილება პანგებმა და ცეკვე საპატიო სტუმრებისივთს აზოშიცებელება ცერიანება მოვალეა...

ვილი, რომლის მონათხრობი ეთნოგრაფია ილია მაასურაძემ ჩაიწერა.

მეტივების ყოფა

„მომპალი ფინთოლი მძიმედ უშვებს ორთქელს. მო-
შორქებით მორქები ყრია: ზოგი გათლივლია წყალზე
დასაცურებლად, ზოგი – გაუთლებლი. ერთ გაუთლებლ
მორქი თრი ნაკახია ჩასიმბილი. მიმორქებით მეტი-
ვები ყრიან გამზადებულ ტივზე და ქვევიდან ტან-
საბურავები უგიათ. მიმპალი ფინთლები ახლა უფ-
ლო მძიმედ უშვებენ ორთქელს. მზე იხრება. საღამოს
უნდა ჩაუჭავან ტივი“, – ასე ალწერს მეტივეთა შო-
მას გურამ ჩრეულიშვილი 1957 წელს დაწერილ მი-
ნიადრულაში „მეტივები ცოლებთან იქნებიან დამე“,
ესენი კი გიორგი ლეონიძის „მეტივები“ არიან:

„სულ ოთხნი იყვნები... სახედინქები,
ქაფიან ჩქერში ზვირთის მშეხელი...
სულ იყვნენ ოთხნი... იაფინქტი,
ნიგვზის ფორლები, სველი ფეხები...
მოჰყავდათ ტივი ტურფად შეკრული,
ვით კიდობანი ნესტანქარისა“.
მეტივების უმეტესი ნაწილი ძირითადად ხაშურისა და
გზისა მონაცემის რაიონების იმ სოფლებიდან ყიყნენ, რომლებიც
მიწის სიმტკიცეს განიცდიდნენ და დამტკიციდნენ საშუალო ეტა-
ნებიდნენ. ეს სოფლებია: ახალდაბა, ტემერი, ცხრამუ-
ხა, ლაგონი, გარება, გარება, გარება, გარება, გარება, გარება.

ზუანი („შეტყოფული რევოლუციის დროისათვის“).
მეტყოფული რევოლუციები წესი, 10-12-კაციან ამხანაგობებში ერთიანდებოდნენ. ყველაზე ხანდაგმზულ წევრს ებარა ხეების ყიდვა-გაყიდვისა და ანგარიშსწორების საკითხი, ის ჭრიდა საძალო საკითხებშიც. ერთობანერთის მასარდაჭერით, გატანითა და მეგობრობით მეტყოფულია ამხანაგობა ძალიან ჰერავდა პაქტის წევრთა ერთობას. „წყალმა ჩაიღოს იმის ქონება, ვინც ვის უდალატოს“, – პრევარი ფიცი ჰექნდათ ერთმანეთში ნათქვამი, რასაც იშვათად თუ ვინმე გადავიდოდა.

სატივო - ბრლო განერაცია

„სატიოზე ტივი შევკარ
ტივი ალის ნაძვის ხისა

ମହାଶ୍ଵରାଳୀ କାଳୀ ନୃତ୍ୟିବା
ଶେଷମ ଦ୍ୱାରା, ମାଥିନ ଗ୍ରହେ,
କନ୍ଧ ପ୍ରାଣପାଦ ରାଶିଲୋପ,
ତାଙ୍କ ମୁଖରୀରୀ ଲାଗୁଛିଲେ
ଶେଷବାଣୀ ଶେଷରୀର ଗାନ୍ଧିଲେ ।

გორკომა-ახალციხისა და ასპინძა-ალიგენის წიწვოვან
ტყეებში მოჭრილი ხეებისგან შეკრული ტივები, როგორც
მეტივეთა ამ ლექსშია, ქალაქები - თბილისში - ჩადიოთ
და, მცირე და დიდ სატივოზე იშლებოდა და შემად ან
ნის მასალად გადიოდა.

მეტვინის პილჩე დაბმულ-ჩანიგებული ან მის ტალღებში
მსჯობლი ტივები ძველი თბილისის განცყრელი ატრი-
ბუტი იყო. რამდენიმე ადგილზე გამართული იყო სატი-
ვო – ტივების საშეური. ერთი მათგანი უფრო ძველად
ვერის უგანბი, გაღის მახლობლად იყო, მეორე კი – მა-
დათოვის კუნძულთან.

იმის გამო, რომ, პოეტის თქმისა ან იყოს, ტივებს მხოლოდ დაღმა დინონგა შეეკლოთ, მათ შესაჩერებლად საგანგებო ძალისახმევა იყო საჭირო. „ჩულუნეთული მოთხლობების“ ავტორი, არჩილ სულავარი, ტივის ნაპირზე დამაგრებას ასე აღწერს:

„კვეთლებებ თეთრად შეფერხქილა ქოხი იდგა. ქოხის კარი უმალვე გაიღებოდა, თუ ხიდის თალებში ტივი გამოჩნდებოდა. მეტივეგები ლონივრად უსამდწერ ორთაყვირებს და ტივი თანდათან ნაციონალურ დებოდა, ქოხიდან გამოსული კაცი – მერქანი თომა – ტივს რიყე-რიყე მისდევდა. მეტივეგები მას მსხვილ თოკებს გადაუგდებოდწენ ხოლმე, მერქანი ერთ-ერთს მაინც დასწავლებოდა, დაეხდაუკეტოდა და მთელი ძალ-ლონით ცდილობდა ტივის შეჩერებას: ფეხის ქუსლებით რიყის ქვებს ებჯინებოდა, იძაბებოდა, იგრი-ხებოდა. ვეგერთელა ტივი ასე მიათრევდა თომას, ვიდრე იგი მეტანის ხიდის ახლოს საგანგებოდ დაწყობილ სოლზე ან შემოახვევდა თოკს“ („წყალდიდობა“).

არჩილ სულაკაშვილი, გიორგი
შატრერაშვილი, გრიგოლ აბაშიძე

სატივოზე დღედაღამ გაცხოველებული მოძრაობა და ფუსტუსი იყო. აქ ინეოდნენ სატივე მორჩების აღებმიცე-მობაში ჩაგმელი შეტივეები, ვაკრება, მექანიზნები და მათი ავან-ჩავანი. შეტივეები თითო ტეში საშუალოდ 10-15 თუმანს იღებდნენ. ცალკე შემოსავალი იყო ტვირთის გადატანა და მჯგავრების ჩამოყვანა.

თუ აკავი წერეთლს დაგუქრებთ, ტივი, როგორც
სამგბავრო საშეალება, გამოიყენა დავით ერისთავმა, როცა
ბანკის მმართველობიდან ილიას გადასაყენებლად ტი-
ვებით ჩამოიყანა ხალხი ქართლიდან. თუმცა საქართ-
ველოს ისტორია იყნობს მტკვარზე ტივით მოგბაურობის
უფრო უცნაურ შემთხვევასაც, რომელიც საფუძვლად დაედო
მე-19 საუკუნის პირველ ნახევარში მცხოვრები ქართვე-
ლი დრამატურგის, ზურაბ ანტონოვის (1820-1854), კო-
მედიას „ტივით მოგბაურობა ლიტერატორთა“.

„შესჩევოდნენ ქართველნი ტივით ჩამოსულას ქართლით თბილისად... ტკბილია ტივზე ჟდომა და სიარული მტკვრისა გზითა. კნიაზმან გიორგი გაგარინმან, აწ ღოთვებისტრომან, მოინდომა წამოსულა გორიძამ ტფილისს და ვიარეთ იმ გზით მე და მან 1851 წელსა სეკტემბრის თვეები. დილიათ წამოსული მოვედით ს. გომხა. და მეორესა დღესა, 8 რიცხვსა, ქალაქსა ტფილისსა, ტივზედ მჯდომელნი თავისუფლად და დაუპროკოლლებლივ ვიკითხვედით წიგნთა და ვწერდით“, — ასე აღწერა ცნობილმა ისტორიკოსმა პლატონ იოსელიანმა მტკვარზე ტივით მოგზაურობა, რაზეც ზურაბ ანტონოვმა თავისი ცნობილი პიესა არართა.

სა-დაწყობა.
ხელ-ტყე, სურასათ-სანოვაგე თუ სხვა საქონელი თბილისში არამის სა- 20-იანი წლების ბოლომდე ჩამოკინდათ, თუმცა ზაჟესის აშენებისა და მტკვრის შეგუბების შეძლევა მეტივები იქულებული გახდნენ, თბილისის ნაცვლად, მცხეთაში დაესრულებინათ თავანთი მართლური, ეს კი იმას ნიმნავდა, რომ დედაქალაქის ყოველდღიური ყოფილდან სამუდამოდ გაქონენ ქართლის წყლებიდან დაძრული ნაძვისა და ფიჭვის ტივები – „ტფილისის კრეისერები“, როგორც მათ აკა მორჩილაძემ უწოდა თავის წიგნში „გაქონები მაღათოვზე“...

ଜୀବନ କାମକାଳୀରେ,
ରାତିରେ ତାଙ୍କିରୁଣ୍ଡିଲେବିଲ୍ ଶୂନ୍ୟବିଦୀରେ।

ქართული დამასტები

შპრეული საესტრადო ხელოვნება სათავეს ხალცური
თამაშობებიდან იღებს („ბერიკაობა“, „ყველობა“ და სხვა),
მეფის სასახლის კარისა თუ სოფელ-ქალაქების ხუმარათა
გამოსვლები, აგრძელებს ზღაპრების და კაფია-გაშაირების
ტრადიციას, რომელიც დღემდე ფართოდა გავრცელებუ-
ლი ხალხში, განსაკუთრებით საქარ-
თველოს მთანეთში. ამ უანრის წინა-
მორბედდად უნდა მივიჩნიოთ ერეკლე
I-ის დროინდელ ქართულ სახიობაში
(სამასახიობო ჩვენებებში) – მაჩაბელა,
საიდათნოვა, იარალი შანშიაშვილი...
ისინი საკუთარ სიმღერებს ასრულებ-
დნენ.

XIX საუკუნეში დიდი ინტერეს-
სით და მხატვრულად კითხულობ-
დნენ საკუთარ ნაწარმოებებს ცნო-
ბილი მწერლები და პოეტები. ასე
მაგალითად, ალექსანდრე ყაზბეგ-
გი სცენაზე შესანიშნავად ასრუ-
ლებდა მოხევურ და ჩეჩენურ ცეკ-
ვებს. პროფესიული ქართული სა-
ესტრადო ხელოვნების ჩამოყალი-
ბებაში განსაკუთრებული ღვაწლი
ვასო აპაშიძეს მიუძღვის, რომელ-
მაც პირველმა შემოიტანა სცენა-
ზე საჭიროობული სატირული
ჟანრი, ეგრეთოდ ებული „გაი-ვუ-
ის კუპლეტები“. ტექსტს ამ „კუპ-
ლეტებისთვის“ თხზავდნენ - აკა-
კი წერეთელი, გიორგი აბაშიძე,
„თაგუნა“, იოსებ გრიშაშვილი და
სხვები.

XX საუკუნის 30-იან წლებში
უკვე იქმნება სერიოზული საესტრადო ჯგუფები. საესტრადო ხელოვნება ერთ-ერთ მასობრივ ჟანრად იქცა. ჩამოყალიბდა სხვადას-ს ვა მიმართულების საესტრადო ანსამბლები, არენაზე გამოჩნდნენ ინდივიდუალური შემსრულებლები. მათვის, კომპოზიტორების მიერ, სპეციალურად იწერებოდა მუსიკალური ნაწარმოებები.

თავისი ფორმით და წყობით
საესტრადო მუსიკა მსუბუქი ხასი-
ათისაა, ადგილად და სწრაფად
აღსაღებელია. მას პოპმუსიკის
უანრში ერთ-ერთი წამყვანი, გამორჩეული ადგილი
უკავია. ამ მუსიკას, გემოვნების მიხედვით, შესაცყვისი
მომზმარებელი ჰყავს. იმ ჰერიოდში საბჭოთა კავში-
რის მასშტაბით უდიდესი წარმატება ჰქონდა მომლე-
რალ ქეთო ჯაფარიძეს. რადიოს თაობას კარგად ახ-
სოვს, საკვეყნოდ გაელერებული მისი ხმა, რომელიც
შთამბეჭდდავი, რბილი და ბარხატისებური ტემპით,
გატაცებით ასრულებდა ქართულ, რუსულ თუ ბოშურ
რომანსებს.

რომანს ზოგჯერ მდერადი ხასიათის საკრავიერ
პიესებს უნოდებენ, აგრეთვე (იშვიათად) ლირიკულ
ლექსებსაც კი, რომლებიც გამოხატავენ წუთიერ გან-
წყობილებას, სასიყვარულო განცდებს და ა.შ. სარო-
მანსო მუსიკაში ძირითადი მნიშვნელობა ენიჭება სა-
სიმღერო მელოდიას, თუმცა მასში ინსტრუმენტული
თანხვედრა არ შეიძლება მივიჩნიოთ ვოკალის უპრა-
ლო მუსიკალურ თანხლებად და დანამატად, ვინაიდან
იგი საგრძნობლად ამდიდრებს ნანარმოების მხატვ-
რულ დონეს, ჰარმონიას და სიფაქიზეს ქენს მას. რო-
მანსის შესრულება მომღერლისგან მოითხოვს მის
სრულ აღქმას. მცირე მოცულობის მუსიკალურ მო-
ნაკვეთში მან უნდა გადმოსცეს მთლიანი სურათი, მისი
შინაგანი განწყობა, აზრი და შინაარსი. გარდა ამი-
სა, მისი დახმარებით მომღერალს ეძლევა ამა თუ იმ
ნანარმოების შესრულების დახვეწილი მანერის, ვო-
კალური კულტურის და პროფესიული ჩვევების გა-
მომუშავების საშუალება.

არიან მომღერლები, რომლებმაც მხოლოდ სარო-
მანსო უარსს მიუძღვნეს მთელი თავისი შემოქმედე-
ბა. ასეთა შორისაა გასული საუკუნის პირველი ნა-
ხევრის ერთ-ერთი აღიარებული და პოპულარული

ერთგვარ წესადაც კი იყო მიჩნეული. ქალბატონ ქე-
თევანს უამრავი ასეთი ბარათი ჰქონდა მიღებული მო-
სახლეობიდან. რაც შეეხება მის გამოსვლას საესტრა-
დო სცენაზე, აქ მას ბადალი არ ჰყავდა, მოზღვავებული
ოვაციები იმართებოდა, ხალხი დიდხანს არ უშვებდა
მომღერალს სცენიდან.

ქეთო (ქეთევან) კონსტანტინეს ასული ჯაფარიძე
1901 წლის 11 თებერვალს დაიბადა ხაშურის რაიონის
სოფელ ქვიშეთში. 1909 წელს სასწავლებლად შედის
თბილისის სათავადაზნაურო გიმნაზიაში, სადაც მისი
ძლიერი ხმა და სასიმღერო თვისებები ჩვენმა ცნობილ-
მა კომპოზიტორმა ზაქარია ფალიაშვილმა აღმოაჩინა,
რომელიც იქვე მუსიკის პედაგოგად მოღვაწეობდა და
სასწავლებლის გუნდს ხელმძღვანელობდა. 1919-21
წლებში სწავლობდა თბილისის კონსერვატორიაში.
მისი დამთავრების შემდეგ იგი ბერლინში მიემგზავ-
რება, სადაც გერმანელ პედაგოგთან სასიმღერო ხე-
ლოვნებას ეუფლებოდა, პარალელურად გამოდიო-
და კონცერტებით. 1930 წელს ჯაფარიძე საშობლოში
ბრუნდება, დაბრუნებიდან ერთი წლის შემდეგ თბი-
ლისში შედგა მისი როგორც საქაფრადო მომღერლის
დებიუტი. უკვე 1937 წელს იგი სოლო კონცერტით გა-
მოდის მოსკოვში, ცნობილი „ერმიტაჟის“ სცენაზე.
დებიუტი მართლაც შთამბეჭდავი
იყო. სულ მალე მომღერალი ლენინ-
გრადის დასასვენებელი ბალის თე-
ატრალურ სცენაზე ტრიუმფით
მართავს სოლო კონცერტს. ამ პერი-
ოდიდან იგი ლენინგრადის სახელ-
მწიფო ესტრადის მსახიობია. 1939
წელს მომღერალი ამავე ქალაქში
გამართულ ესტრადის მსახიობთა
პირველ საკავშირო კონკურსში ლა-
ურეატი ხდება და პირველ პრემიას
ეუფლება.

ნაწარმოების მუსიკალური
სტრუქტურის ბოლომდე გახსნის,
მთლიანად აღქმის და მაყურებლამ-
დე მიტანის თვალსაზრისით ჯაფა-
რიძე თავის უნიკალურ ხმას თავი-
სუფლად და მრავალფეროვანად იყე-
ნებდა. იგი ამ ჟანრის უდაბი ისტა-
ტი გახსლდათ. მას, უკვე ნაცნობ სიმ-
ღერებშიც კი ახალ-ახალი ნიუანსები
შეპქონდა და მაყურებელს სრულ
ექსტაზია და სულიერ განცდებში ამ-
ყოფებდა.

ბულად გამოიჩინა ქეორე სსოფლით
ომის დროს. მან მთლიანად შეცვა-
ლა თავიონ რეპერტუარი, დაინტე-
პატრიოტული ხასიათის სიძლერე-
ბის შესრულება, დიდი ინტერესით
მღეროდა იმ დროს ქართველი კომ-
პოზიტორების მიერ შექმნილ ნა-
წარმოებებს, რითაც მათ პოპულა-
რობასაც ახდენდა. ჯაფარიძემ უამ-
რავი კონცერტი გამართა სამხედრო
ჰოსპიტლებსა თუ ფრონტის წინა
ხაზზე. მიღებული ჰქონდა სამხედ-
რო ხელმძღვანელთა არაერთი მად-
ლობა და ჯილდო. 1942 წლიდან სა-
კავშირო საგასატროლო საკონცერ-
ტო გაერთიანებას ხელმძღვანელობ-
და. ძველი გაზეთებისა და ურნალე-
ბის ფურცლებზე მრავლად შეხვდებით მისი კონცერ-
ტებიდან მიღებული შთაბეჭდილების ამსახველ სტა-
ტიებს და რეცენზიებს.

1950-57 წლებში მომღერალი თბილისის სახელმ-
წიფო ფილარმონიის სოლისტია. იგი აქტიურად მო-
ნაწილეობდა საქართველოს სახელმწიფო საესტრა-
დო ორკესტრის ჩამოყალიბებაში. 1956 წელს მას „სა-
ქართველოს დამსახურებული არტისტის საპატიო წო-
დება“ მიენიჭა. იგი ცნობილი ქართველი პოეტის იოსებ
გრიშაშვილის მეულე გახლდათ.

სიამაყით უნდა აღინიშვნოს, რომ მთელი 30 წლის განმავლობაში, ყოფილ საბჭოთა კავშირში - ქართული, რუსული და ბოშური რომანების ბრნეინვალე შესრულებით, ორი ქართველი ქალბატონი გამოირჩეოდა და ქართულ ნიჭიერებას წარმოაჩინდა. ესენი გახლდნენ - თამარ წერეთელი და ქეთო ჯაფარიძე.

ქეთო ჯაფარიძე 1968 წელს გარდაიცალა. 67 წლის ასაკში. დაკრძალულია დიდუბის მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა პანთეონში. 1976 წელს გამოცემული წიგნის „რუსული საბჭოთა ესტრადის“ მიხედვით: „ქე-

„ოფუსული სააქტორო ესთრობის ზოგადების შემცირების შესახებ“ თემაზე მომღერალ ვაჟა პეტრე მარჯანიშვილის შესრულებაში მოულოდნელი, მეტად საინტერესო და ახალი შეფერრილობით გაამდიდრა“.

გელა ქოქიაშვილი
ტელ: 551491997

